

Z historie anthroposofie

Anthroposofie vznikla 1912/13 z Theosofické společnosti. Roku 1923 byla Steinerem nově založena poté, co vnitřní napětí a projevy zpovrchnění v první společnosti poškodily anthroposofické hnutí.

Nová Anthroposofická společnost dostala své sídlo v Goetheanu v Dornachu, Švýcarsko; Steiner převzal její předsednictví.

To, co Steiner nazývá „anthroposofické hnutí“, mělo svůj počátek po přelomu století v lůně Theosofické společnosti, která v roce 1902 založila svou německou sekci, za jejíhož generálního sekretáře byl povolán Steiner. K tomu říká Steiner ve svém životopise: „Nikoho jsem nenechal na pochybách o tom, že v Theosofické společnosti budu přednášet jen výsledky svého vlastního bádajícího zření“. Tím byl dán základ pro kruh (ne sice s vlastní organizací, ale kruh) obzvláště Steinerovi nakloněných členů, který se cítil zvlášť osloven jeho poznatky.

Vedoucí theosofické osobnosti se přikláněly stále více k indickým náboženským představám. Mezi členy německé sekce, patřícími více k tomuto směru, a Steinerem se vytvořilo v období 1906/1907 napětí. Během theosofického kongresu roku 1907 v Mnichově došlo pak mezi Steinerem a nově zvolenou předsedkyní Theosofické společnosti, Angličankou Annie Besantovou, k rozhovoru, který měl za následek další oslabení vztahu mezi oběma směry.

Úplná roztržka byla nevyhnutelná. Nastala, když Annie Besantová prohlásila v Indii hinduistického chlapce Krishnamurtiho za nově přicházejícího Krista. Tím vystoupila navenek hluboká odlišnost v porozumění pro křesťanství. Steiner již předtím v mnoha přednáškách vyložil, že se člověk sice znovu vtěluje na Zemi, ale Kristus je tak vznešené božské povahy, že jeho inkarnace na Zemi byla možná jen jednou. Jedinečnost jeho pozemského života a smrti znamená ústřední děj a obrat v celých dějinách lidstva.

V předvídání nastávajícího oddělení od Theosofické společnosti rozhodli se roku 1912 členové naklonění Steinerovi v Německu a v jiných zemích semknout se do vlastní „Anthroposofické společnosti“. Ta byla potom založena v roce 1913. Nové sdružení se necítilo příslušné k Theosofické společnosti a bylo také touto společností ve stejném roce vyloučeno jako cizí těleso. Steiner se nepřipojil k této první Anthroposofické společnosti jako člen, byl pouze učitelem a poradcem.

Protiklady mezi starými a mladými členy, jednotlivé akce členů, které neodpovídaly harmonicky celku, a jistý odklon od anthroposofického přístupu vlivem vědeckosti obvyklého druhu, vnášené zvenku, to vše způsobilo kolem dvacátých let ve Společnosti napětí. Zničení prvního Goetheana o silvestrovské noci 1922 bylo sice způsobeno zlovolným založením požáru protivníky, ale bylo mimo jiné i symbolem pro nedostatečnost vnější organizace.

Roku 1923 viděl Steiner, že bude třeba Společnost nově ustavit. Založení druhé „Anthroposofické společnosti“, nazvané „Všeobecná anthroposofická společnost“, proběhlo při Vánočním sjezdu od 24. prosince 1923 do 1. ledna 1924 v Dornachu. Ta od té doby dále chrání, pěstuje a rozvíjí Steinerovo dílo. Steiner se tentokrát stal

jejím členem a převzal sám předsednictví. V nové Anthroposofické společnosti bylo celé anthroposofické usilování spojeno jako v ohnisku. Má své sídlo v nově zbudovaném Goetheanu v Dornachu (Švýcarsko) a je reprezentováno předsednictvem, činným v tomto středisku.

Anthroposofická společnost přijala na Steinerův návrh svoje „Principy“ na Vánočním sjezdu (tehdy se ještě jmenovaly „stanovy“). Podle nich je Společnost veřejná a veřejné jsou i její publikace. Její úlohou je „podpora bádání v duchovní oblasti“. Bádání samo přísluší Svobodné vysoké škole pro duchovní vědu v Goetheanu.

Článek 11 „Principů“ dále říká: „Členové se mohou sdružovat podle místních nebo věcných hledisek do menších nebo větších skupin.“. „Principy“ neobsahují podrobnější předpisy týkající se struktury. Přesto se Společnost zhruba člení na „zemské společnosti“, v nichž jsou opět sdruženy „pobočky“ a jiné pracovní skupiny v příslušné zemi.

O Vánočním sjezdu 1923 se ustavilo následující zakládající předsednictvo:

- předseda: Dr. Rudolf Steiner (zároveň vedoucí Vysoké školy pro duchovní vědu a vedoucí její Všeobecně anthroposofické a Pedagogické sekce)
- předseda: Albert Steffen (zároveň vedoucí Sekce pro krásné vědy)
- Zapisovatel: Dr. Ita Wegmanová (zároveň vedoucí Lékařské sekce)
- Přisedící: Marie Steinerová (zároveň vedoucí Sekce pro umění řeči a hudební - dnes: múzická - umění)
- Dr. Elisabeth Vreedeová (zároveň vedoucí Matematicko-astronomické sekce)
- Sekretář a pokladník: Dr. Guenther Wachsmuth (zároveň vedoucí Přírodovědné sekce).

Podle tehdejších okolností a jistě také podle Steinerových záměrů bylo vedení Vysoké školy od počátku v rozsáhlé míře totožné s předsednictvem Anthroposofické společnosti, a tak to zůstalo až dodnes. Bez ohledu na to určil Steiner na Vánočním sjezdu sochařku Edith Maryonovou za vedoucí Sekce pro výtvarná umění, třebaže nepatřila k předsednictvu. V prvním pololetí 1924 přičlenil Steiner k Vysoké škole Sekci pro duchovní úsilí mládeže a jmenoval její vedoucí Dr. Marii Röschlovou, pozdější paní Marii Röschlovou-Lehrsovou. Nejmenoval však ani ji do vedení Společnosti. Od té doby byla Vysoká škola rozšířena ještě o Sekci pro sociální vědy.

Po Steinerově smrti úřadovalo jím dosazené předsednictvo dále a Steinerova díla byla vydávána nejprve Marií Steinerovou, nebo s jejím svolením jinými vydavateli, ve Filosoficko -anthroposofickém nakladatelství při Goetheanu, které je pevně spjato s Anthroposofickou společností.

Během dalšího vývoje založila paní Steinerová, která měla autorská práva na dílo svého muže, „Spolek pro správu literární a umělecké pozůstalosti Dr. Rudolfa Steinera, Dornach“ (nazýval se také „Spolek pro pozůstalost“ nebo „Správa pozůstalosti“ - „Nachlassverwaltung“). Přenesla na něj v poslední vůli „jako dědička práv Dr. Steinera odpovídající práva, zvláště všechna autorská práva, to je celé duchovní vlastnictví v celku a bez omezení“. Spolek pro pozůstalost založil „Nakladatelství správy pozůstalosti Rudolfa Steinera“, které bylo později přejmenováno na Nakladatelství Rudolfa Steinera - Rudolf-Steiner-Verlag, Dornach.

V něm se vydává, bez přímé institucionální vazby s Goetheanem a Anthroposofickou společností, od r. 1955/56 Souborné vydání děl Rudolfa Steinera (GA).

Anthroposofická společnost a Goetheanum spravovaly a spravují nadále Steinerovo dědictví - kromě literární pozůstalosti - v jeho smyslu. Anthroposofická společnost a Goetheanum měly další vedení nejprve v Albertu Steffenovi (1884-1963). Vysoká škola (Svobodná vysoká škola pro duchovní vědu) a její sekce pořádají každoročně různé sjezdy, které jsou buď veřejně přístupné, nebo jsou určeny pro určitý okruh členů. Vysoká škola a sekce jsou také vzdělávacími místy pro žáky, kteří se chtějí zapracovat do Steinerovy duchovní vědy nebo by si chtěli osvojit některou z vědních, uměleckých nebo jiných disciplín pěstovaných v Goetheanu. Přednáškami a jinými aktivitami působí předsednictvo na život a práci celosvětové Všeobecné anthroposofické společnosti. Pod jeho vedením je vydáván týdeník „Das Goetheanum“ („Goetheanum“, týdeník), k němuž se v rozšířeném vydání, určeném jen pro členy, přikládá zpravodaj „Was in der Anthroposophischen Gesellschaft vorgeht“ („Co se děje v Anthroposofické společnosti“). Soubor Goetheana uvádí ve vlastním divadle v Goetheanu i v pohostinských hrách Steinerova mysterijní dramata, nezkráceného Goethova „Fausta“ I a II, díla Alberta Steffena a jiné hry. Filosoficko-anthroposofické nakladatelství při Goetheanu považuje za svou hlavní úlohu starat se o publikace Svobodné vysoké školy pro duchovní vědu a o publikace spolupracovníků jejích sekcí.